

РОЗДІЛ 2.

ЛІНГВІСТИЧНІ ВИМІРИ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

УДК 811.161.2'37.2

А. П. Романченко,

*д-р філол. наук, доц.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
професор кафедри української мови;*

Г. В. Сенник,

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
старший викладач кафедри української мови*

ПЕРВИННІ ОНІМИ У СТРУКТУРІ ІДІОСТИЛЮ ВСЕВОЛОДА НЕСТАЙКА

Статтю присвячено вивченню авторських онімів Всеволода Нестайка. На матеріалі казок «Дивовижні пригоди в лісовій школі» та «Казкові пригоди Грайлика» встановлено їхню семантико-словотвірну специфіку, визначено групи первинних онімів, акцентовано на залежності онімів від жанру твору, його проблематики, вікових параметрів читачів.

Ключові слова: онім, мотивація, спосіб словотворення, казка, Всеволод Нестайко.

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Творчість Всеволода Нестайка знають і люблять не тільки в Україні, а й за її межами. Його художні твори перекладено двадцятьма мовами: англійською, німецькою, французькою, іспанською, арабською, угорською тощо. Письменник є лауреатом літературної премії імені Лесі Українки. За його творами поставлено фільми, що отримали міжнародні нагороди. Книгу «Тореадори з Васюківки» внесено Міжнародною радою з питань дитячої та юнацької літератури до Особливого списку Ганса Христіана Андерсена як одну з видатних творів сучасної літератури для дітей. Крім цього, письменник має багато інших нагород і регалій, які заслужив за більш ніж 30 книг, виданих загальним накладом кілька мільйонів примірників [13]. *Актуальність* дослідження онімного простору В. Нестайка визначається потребою ґрунтовного вивчення ономастичності як складника ідіостилю дитячого письменника.

Аналіз досліджень проблеми. Ономастика казок і художніх творів для дітей мало досліджена вітчизняними лінгвістами, за винятком окремих праць. О. Порпуліт вивчила міфоніми в чарівних казках [12], О. Петренко звернула увагу на ономастику творів валлійського письменника Роальда Дала [11]. Л. Юлдашева заналізувала оніми за функційними ознаками на матеріалі сучасних творів для дітей і юнацтва, вважаючи, що літературно-художні оніми з прозорою мотивацією

заслужують на особливу увагу, оскільки створюють відповідну тональність, котра відбиває авторське ставлення до зображуваного [17, с. 90].

Творчість В. Нестайка вже ставала матеріалом вивчення ономастикону. М. Недогибченко з'ясувала функційні особливості етнічно маркованих онімів, активно залучуваних у повісті «Чарівні окуляри» [5]. Т. Марченко сконцентрувалася на системі найменувань, їхній частотності та зоонімних гніздах «Незвичайних пригод в лісовій школі» [4]. Н. Дейниченко та Л. Лиманчук зацікавилися специфікою «промовистих» імен у творах В. Нестайка, детально розглянувши оніми, мотивувальною базою яких послуговували звуконаслідувальні слова, що відтворюють звуки тварин і птахів. Дослідники серед п'яти моделей творення онімів у письменника вирізняють мотиваційну ознаку «звукова дія», а деривати кваліфікують як ономатопеїчні антропоніми [2, с. 82-83]. У попередніх статтях ми теж розглянули певні розряди онімів, зокрема власні назви казкових персонажів, які діють у всіх чотирьох книгах повісті-казки або які є дійовими особами окремих із них, а також окреслили склад, функції міфонімів, особливості номінації вигаданих персонажів [13; 14].

Мета цієї розвідки – розкрити семантико-словотвірну й функційну специфіку первинних онімів в ідіостилі Всеволода Нестайка. Для досягнення мети необхідно вирішити такі основні **завдання**: здійснити семантико-словотвірний аналіз онімної лексики; окреслити структурні та функційні аспекти онімів.

Об'єктом дослідження є ідіостиль Всеволода Зіновійовича Нестайка, а його **предметом** – семантико-словотвірний та функційний аналіз первинних онімів, зокрема на позначення казкових персонажів – нереальних істот.

Джерельною базою послуговувала серія повістей-казок під спільною назвою «Дивовижні пригоди в лісовій школі», а також «Казкові пригоди Грайлика» [6-10]. Під час дослідження прислужилися описовий метод із прийомами класифікації та систематики, контекстуально-інтерпретаційний метод та елементи словотвірного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Професор Ю. Карпенко виокремив й обґрунтував три принципи художнього застосування онімів: ліричний, епічний, гумористичний [3, с. 74-75], котрі характерні для широкого кола національних літератур чи взагалі належать до ономастичних універсалій [3, с. 12]. Зазвичай ономасти звертаються до художніх творів, що стали національної класикою. Гумористична (і дитяча) література, як зауважує вчений, мало приваблює мовознавців, що пов'язано зі скептично сформованим поглядом на її онімію. Він вважає такий підхід несправедливим, оскільки в ономастиці такої літератури є багато нерозв'язаних проблем [3, с. 176]. Саме тому ми зосередимося на онімному просторі літератури для дітей.

Л. Белей виокремив такі групи літературно-художніх антропонімів: *примарні, або первинні* – авторські неологізми, більшою чи меншою мірою орієнтовані на загальнонаціональний антропонімійний узус; *секундарні, або вторинні* – запозичені авторами з реальної антропонімії; *терціалні* – запозичені з ранніх фольклорних та літературних текстів, що мають постійне онімне значення [1]. У казках В. Нестайка надзвичайно активно функціують первинні оніми.

Первинними онімами є найменування, вигадані автором. У цій розвідці аналізуємо лише ті власні назви, які належать нереальним істотам. Такі оніми теж адаптовані до української антропонімної системи, бо створені за моделями реальних онімів, корелюють із темою, жанром твору, зорієнтовані на певну вікову категорію. Первинні, чи примарні, оніми відомі в науковій літературі як фіктоніми.

У «Дивовижних пригодах в лісовій школі» діють персонажі, відомі в слов'янському фольклорі або вигадані автором, тобто ті, що мають власні назви, потрактовані як первинні й терціальні. До первинних онімів належать *Баба Морозиха* – дружина Діда Мороза, «лісова зимова двірничка, що за порядком стежить» [9], *козак Морозенко* – їхній син. Якщо перший образ дійсно вигаданий, то другий – узятий зі східнослов'янського фольклору, але переосмислений автором, бо *Морозенко* в нього – «володар холодильників, творець морозива смачнучого» [9], його завдання – «зберігати, заморозжувати продукти в літню пору» [9]. Також до первинних зараховуємо оніми, носіями яких є дружина козака Морозенка – *панна Сніжана*, володарка першого снігу, батьки Сніжани – *пан Бурулька* і *пані Відлига*, *пан Крижан Холодрига* – господар зими (біла неокковирна постать: прозора, химерна, із величезною крижаною сокирою в руці), сестра Снігуроньки – *Дюдя*, яка допомагає Бабі Морозисі «віхолити-завірюшувати, снігом натрушувати» [9].

Функційне навантаження в художньому творі відіграє не тільки семантика фіктонімів, а також їхні графічні й словотвірні особливості. Вигадані оніми зимового циклу досліджуваної літературної казки утворено за існуючими в українській мові моделями й відомими способами творення. Фіктоніми (*Баба Морозиха*, *Сніжана*, *Крижан*) утворено морфемним способом, де засобом творення відповідно є суфіксальні морфеми -их-, -ан-. Міфоніми *Бурулька*, *Відлига*, *Холодрига*, *Дюдя* утворено лексико-семантичним способом від відповідних апелятивів шляхом онімізації. Морфемна будова та лексичне вираження фіктонімів відбиває семантичне навантаження й стилістичну роль у творі. Суфікси -их- та -ан- у морфемній структурі онімів указують на негативну конотацію, на жорсткий характер *пана Крижана* та суворість *Баби Морозихи*. Однак зауважимо, що суфіксальна морфема -их- і поза контекстом, і відповідно до рис характеру, якими автор наділив персонажа, передусім указує на родинні зв'язки з чоловіком – *Дідом Морозом*. Щоб увиразнити образ господаря зими *Крижана*, В.Нестайко добирає йому вдале прізвище – *Холодрига*. Свати Діда Мороза й Баби Морозихи зовсім не страшні: онім *Бурулька* містить у морфемній структурі зменшено-пестливий суфікс -к-, а власна назва *Відлига* походить від апелятива *відлига*, що номінує значне потепління взимку, котре викликає танення снігу, льоду. Ім'я однієї з онучок Діда Мороза – *Дюдя* – теж утворене лексико-семантичним способом й мотивується іменником на позначення холоду, що функціонує в дитячому мовленні. Первинним онімом у «Дивовижних пригодах...» також є *барабашка Яшка*. Це великий витівник, який, з'являючись, вигукує: «Це я! Це я! Це витівка моя!». За це «якання» його й названо Яшкою. Реальні прізвиська українців нерідко теж мотивуються індивідуальними прикметами мовлення їхніх носіїв, зокрема тими, причиною появи яких є частотне вживання

певних слів [16, с. 30]. Відомі міфічні образи (*Баба Яга, Дід Мороз, Бабай, лісовичок* – терціальні оніми) тісно взаємодіють з індивідуально-авторськими образами, завдяки чому з'являються нові асоціації, збагачується поетонімосфера твору. Міфоніми В. Нестайка оригінальні, часто оказіональні, але семантично прозорі, промовисті.

Створеними фантазією автора є диригент *Губус*, хрорун *Позіхайло*, *Хропулія*, *Ледарило Дурандас*, грайлик *Трататоля*, пан *Морок*, *Гнилай Гнилайович Порча*, *Терентій Зайчик*, *Вовило*, *Косило*. Творець онімів-оказіоналізмів В. Нестайко використовує такі прийоми номінації персонажів, що стають зрозумілими читачам з опису портретних даних дійових осіб, їхніх учинків та поведінки, чим автор водночас досягає гумористичного ефекту та адекватного сприймання вчинків і характеру персонажів. Диригент хору хрорунів неймовірно губатий, тому він маестро *Губус*, один із хрорунів по-особливому позіхає, його звать *Позіхайло*. Хроруні – химерні, носаті й губаті створіння – живуть разом із *Хропулією* (*Хропою*, *Хропочкою*, *Хропушечкою*). Вона хропе так, «що й слів не вистачить, щоб описати те хропіння» [8]. Брат Хропулії – *Ледарило Дурандас*, заморський чаклун, який вибирає найледачіших дітей і заражає їх вірусом-ледачирусом. Маленького, симпатичного чарівного хлопчика з родини цікавунів, що роблять щось таке, щоб було всім цікаво, В. Нестайко називає *Трататолею*. Улюбленим словом «найграйливішого грайлика з усіх грайликів на світі» є *тра-та-та*, від якого й походить його ім'я, а *Сміюнець* він тому, що веселий і завжди усміхається. Начальник *Канцелярії Нічних Кошмарів*, що живе в похмурому підземному палаці, – пан *Морок*. Про себе він співає, що «зроблений із темної темряви підземної» [6]. Ім'я відповідає суті *Вашої темності*, оскільки *морок* – це темрява. Сонячний зайчик *Терентій* живе в *Країні Сонячних Зайчиків*, котра знаходиться по той бік чарівного озера-дзеркала. Він веселий і нічого не боїться. Сонячного вовка звать *Вовило*, а також *Ловило*, *Ображало*, *Лякало*, *Доганяло* і *Кусало*. Усі ці назви семантично прозорі. *Косило* (від *косий* – про зайця) – це вовк у заячій шкурі, на якого перетворився Кося, заглянувши в чарівне дзеркальце Баби Яги. Таємним агентом пана Морока працює *Гнилай Псувайович Порча*, який псує свіжі продукти, призначені школярам [14, с. 136-137]. Більшість цих первинних онімів утворено суфіксацією (*Губус*, *Позіхайло*, *Трататоля*, *Гнилай Псувайович*, *Хропулія*, *Ледарило*, *Вовило*, *Косило*), деякі з них утворено лексико-семантичним способом (*Боровичок*, *Морок*, *Порча*).

На планеті *Оранг* країни *Утанія* діють персонажі з чудернацькими, але водночас зрозумілими іменами: *Енелолік* (мавпочка-хлопчик, який прилетів на НЛО < ен-ел-о), *Уфа* (мавпочка-дівчинка, ім'я якої походить від слова *уфо* – літаючий об'єкт, *Папаридон* (тато, папа прибульців), *Мамура* (їхня мати). Оригінальним утворенням є онім *Жахоб'як*: його перша частина походить від слова *жах*, а друга – неевфонічна сукупність приголосних і голосного, що й актуалізує негативну маркованість. Батьком цього недорослого дракона є *Дракон Вулканович*, складники якого утворено відповідно лексико-семантичним і морфемним способом).

Всі первинні оніми серії казок про неймовірні пригоди в лісовій школі підпорядковано жанрові казки, темі й ідеї, не потребують додаткового пояснення, легкі для запам'ятовування, спонукають дитину до мисленнєвої активності.

«Казкові пригоди Грайлика» є нетиповою казкою, бо в середині неї є кілька казок-ігор, що відбуваються в Дитиндії, Дракондії, Раптомандії, Куматенезі та інших країнах, а дійовими особами є персонажі, вигадані автором. Серед онімів казки вирізняємо саме ті, що номінують казкових персонажів, які постають у дитячій уяві хлопчика. Наскрізним «неказковим» персонажем є хлопчик Михайлик, якого мати назвала *Грайликом*, щоб не плутати з татом Михайлом. Поруч із ним діють батьки (*Усміхайлик*, або *Усміхайло Петрович* та *Весилина* (Василина), а також звичайні дівчатка й хлопчики, які теж мають прізвиська (*Юля-Танцюля*, *Галочка-Співалочка*, *Любушечка-Стрибушечка*, *Марушка-Реготушка*, *Роман-Отаман*, *Іван-Сумніван*, *Женя-Жменя*, *Вітасик-Тарантасик* та *Толя-Барболя*), мотивація яких є здебільшою прозорою, такою, що пов'язана з характеристикою носіїв, або рідше вигаданою для рими, що часто спостерігається як спосіб надання прізвиськ у дитячому колективі [15, с. 270].

Більшість первинних онімів мають прозору внутрішню форму. Скажімо, у процесі розгортання сюжету повісті-казки стає зрозумілим, що онім *Грайлик* мотивується особливою схильністю дитини до гри. Всі герої пригод Грайлика – вигадані: вони є дійовими особами створеної ним гри. Для найменування вигаданих Грайликом персонажів Всеволод Нестайко створює оригінальні за формою та змістом онімні одиниці, що за своєю будовою є полікомпонентними лексемами й відповідають формулі ідентифікатор + власна назва.

Аналізована повість-казка складається з п'яти пригод-ігор, у межах кожної з яких діють певні персонажі. Всеволод Нестайко від імені Грайлика дає їм влучні характеристики-імена: *шах Шах-Шарах*; *принцеса Шах-Шароня*; *незнайомка Лімпопоня*; *пан Грубіян Чорна Маска*; *служниця Ципа-Дрипа*; *граф Чужекало-Хочукало*; *граф Моєкало-Недамкало*; *барон Менших-Ображайло*; *принц Бо-бо*; *князь Дразнило-Насміхайло*; *маркіз Крутій-Хитрило*; *інопланетянин Якцетак*; *Дон-Ябедон*. Ці промовисті оніми виконують у творі не стільки номінативну функцію, скільки характеризувальну та емоційну функції, і створюють жартівливий колорит.

Найменування головних дійових осіб гри *Шах-Шарах*, *Шах-Шароня* виникли під впливом відомих дітям східних казок і мають екзотичне формально-змістове наповнення. Для номінації негативних персонажів автор використовує словотвірні моделі із суфіксом -л-о, що загалом має порівняно низьку продуктивність і виконує агентивну функцію з фамільярно-згрубілим значенням.

Апелятиви-ідентифікатори *шах*, *принцеса*, *пан*, *служниця*, *граф*, *барон*, *принц*, *князь*, *маркіз* є титульними назвами, що вказують на соціальний статус персонажів, а також мовленнєвим ресурсом, який створює колорит доби середніх віків, оскільки перша пригода Грайлика відбувається в Середньовіччі. Частина апелятивів, що вказує на шляхетне походження носія, у контексті поєднується з негативно маркованими онімами: *граф Чужекало-Хочукало*, *граф Моєкало-Недамкало*, *барон Менших-Ображайло*, *князь Дразнило-Насміхальський*, *маркіз*

Крутій-Хитрило, пан Грубіян Чорна Маска. Семантична несумісність ідентифікатора й оніма актуалізує відповідне конотативне наповнення художнього образу зокрема та мікротексту в цілому, надаючи йому виразного негативного змісту.

Первинні оніми в тексті казки постають як самохарактеристика (служниця *Ципа-Дрипа*: «Я жалюгідна служниця Ципа-Дрипа»); характеристика іншим персонажем (князь *Дражніло-Насміхальський*: «то такий вреднюга, що будь-кого засміє-задражнить на увесь світ»), маркіз *Крутій-Хитрило*: «Звичайно, йому вірити не можна»); авторська характеристика разом із самохарактеристикою (принц *Бо-Бо*: «Розхристаний, захеканий, капелюх набакир – наче сто вовків женуться за ним»; «Бо-боюсь бі-біда буде, – затинаючись, прохекав принц і озирнувся лякливо»), де останнє засвідчує, що прізвисько *Бо-Бо* спричинене не скільки особливостями мовлення персонажа, стільки індивідуальними рисами характеру – боязкістю, невпевненістю); самохарактеристика в поєднанні з авторською характеристикою (граф *Маєкало-Недамкало*: «товстий, очі витрішкуваті, рот зубастий, руки довгі, загребуці»; «Не привітався, не усміхнувся, а одразу: – Що хочете? Що треба? Не дам! Моє! – і цупкими навукастими руками почав хапати й притискати до грудей то одне, то інше» [10]) тощо.

Моделі поведінки вигаданих героїв гри зумовлені спостереженнями Грайлика за вчинками своїх однолітків, і їхні найменування фіксують саме такі індивідуальні риси реальних осіб: «Ну й типи у тому середньовіччі! Хоча... А в їхньому дворі? Роман-Отаман чим не Менших-Ображайло. А Славко Лис – справжнісінький Чужекало-Хочукало, все у всіх одбирає. А Сашко Чеберяка – викapanий Моєкало-Недамкало» [10, с. 31].

Цікаву внутрішньотекстову динаміку спостерігаємо стосовно оніма *Дон Кіхот*. Спочатку він фігурує як власна назва літературного персонажа, про якого розповідає батько Грайлика, отже, як терціальний онім. У процесі ж гри з'являється персонаж, котрий має фамільярно скорочений варіант згаданого антропоніма *Дон Кіхот* – *Дон*. У кінці першої пригоди Грайлика статус цього антропоніма змінюється. Славетний лицар *Дон Кіхот* виявляється донощиком. Отже, ім'я зазнає семантичної трансформації: *Дон Кіхот* → *Дон* ← (*Донощик*) → *Дон-Ябедон*. Якщо мотивація мезонімної власної назви на цій шкалі є семантично імпліцитною, то остання його позиція експліцитна. Автор висміює самозванця, що прикидався *Дон Кіхотом*, а онімна гра набуває глибокого підтексту щодо семантики імені.

У другій пригоді діють *Дракон Іванович, Драконида Семенівна, Драка-Забіяка, Коша* (родина драконів: тато *Дракон*, мати *Драконида*, син *Драка-Забіяка* (*Драка*, очевидно, скорочено від *дракон*), син *Коша* (усічення від *дракоша*), *пан Копайло* (кріт, що копає під землею нори), *Чорнавія Темнонда* (володарка підземного царства – країни Темнондії), *Вогнедишний Змій Нокард* (що теж має «драконівське» коріння: *Нокард* ← *Дракон* навпаки), *сова пані Пугач-Сиченко* (родичка сичів, пугачів). Дійовими особами третьої пригоди Грайлика є *дідусь Татай, горобець Чик Чирикчинський, сорока Скрекотулія, король страху Жак Тринадцятий, Роза Плат* (бабуся *Роза, Розплата*), *Губа-Губило*; у четвертій – *Зага Маго, Знай Умійович, Гетько Перший Дурена, Балабайко, Моргалочка, Тікало-*

Ховало, Ловило-Хапало, Лякало-Страхало, Недо; у п'ятій – чародій *Будьласка, чаклун Нетреба, страус Еміль, пан Зачепило, пан Чепизало, вартовий Макар Телятник*. Ці первинні оніми переважно утворені лексико-семантичним, морфемним та лексико-синтаксичним способами.

Всі первинні оніми, створені й використані В. Нестайком у досліджуваних нами повістях-казках, можна поділити на такі групи:

1) оніми, що відбивають особливості поведінки чи характеру носія: *Дон, Позіхайло, Ледарило Дурандас, Гнилай Псувайович Порча, Хропулія, Знай Умійович Добриня, Грубіян Чорна Маска, Менших-Ображайло, Дразнило-Насміхальський, Крутій-Хитрило, Драка-Забіяка*;

2) оніми, котрі характеризують носія за родом діяльності: *Баба Морозиха, Грайлик, Козак Морозенко. пані Відлига, пан Крижан Холодрига, Дюдя, крім Копайло*;

3) оніми, які акцентують на особливостях мовлення чи співу носія: *чаклун Нетреба, цікаун Трататоля, барабашка Яшка, горобець Чик Чирикчинський, сорока Скрекотулія*;

4) оніми, що вказують на зовнішній вигляд: *панна Сніжана, пан Бурулька, маестро Губус, Губа-Губило, Чорнавія Темнонда*. Серед них вирізняємо мотивовані апелюваннями на позначення кольору, частини тіла, форми. Первинні оніми В. Нестайка не є складними для розуміння читачами, вони ідентифікують об'єкт художнього зображення з об'єктом реального світу завдяки механізму асоціативних зв'язків [4, с. 352].

Використані антропомоделі (одно-, дво- і тричленні, дві останні корелюють з європейською та українською антропомоделями відповідно) й словотвірні засоби дали змогу авторові передати інформацію читачам стосовно віку, статі, рис характеру, зовнішнього вигляду, мовлення, роду діяльності й особливостей поведінки дійових осіб літературних казок. Продуктивними способами словотворення для творення первинних онімів є лексико-семантичний (наприклад, *Жах Тринадцятий, Порча, Добриня*), морфемний (суфіксація: *Губус, Хропулія, Ледарило, Моргалочка, Чорнавія Темнонда, Еміль* (від ему), складання: *Бо-Бо, Пугач-Сиченко*, усічення: *Дон, Недо, Зага*) та лексико-синтаксичний (*Будьласка, Нетреба, Якцетак*), а також поєднання кількох способів (*Менших-Ображайло, Трататоля*). До непоширених випадків творення уналежнюємо власну назву *Нокард*, де онім є результатом зворотного прочитання слова *дракон*, онім *Чепизало*, що з'явився завдяки перестановці складів, власна назва *Макар Телятник* (вартовий країни *Куматенега* ← куди *Макар телят не ганяв*). Мотивувальною базою слів, утворених суфіксальним способом, є іменники, дієслова та прикметники, шляхом усічення – іменники та дієслово, за допомогою складання – іменники та їхні частини (склади); мотивувальною базою для утворених лексико-семантичним способом онімів є іменники та числівник. Ономастикон досліджуваних казок має спільні й відмінні риси. В обох творах оніми – прозоро мотивовані, підпорядковані авторському задуму. У «Казкових пригодах *Грайлика*» більше онімів, утворених складанням.

Онімний простір розглянутих літературних казок базується на жанрових особливостях твору, сюжетну основу якого складає рольова гра як модель сприйняття світу дитини. Така форма визначає вибір мовних засобів твору, де важливе місце належить власним назвам [17, с. 90]; забезпечує потребу дітей у називанні осіб за істотною ознакою, що найпосплідовніше втілено в різних онімних моделях. Всеволод Нестайко актуалізує характеристичний потенціал онімів, завдяки чому вони стають ефективним засобом комунікації автора з читачем.

Висновки та перспективи дослідження. Отже, можна зазначити, що первинні оніми В. Нестайка своєрідні й зумовлені жанровою специфікою, темою, проблематикою твору, мають виразне гумористичне й емоційно-експресивне забарвлення. Автор зважає на необхідність упізнавання читачами рис характеру й розуміння поведінки героя за онімами, що допомагає розвивати дитячу уяву. Первинні оніми належать до першого кола власних назв казкаря, а секундарні й терці альні – відповідно до другого та третього кіл. Перспективу дослідження вбачаємо у вивченні прийомів обігрування онімів, створених В. Нестайком.

Література

1. *Белей Л. О.* Нова українська літературно-художня антропонімія: проблеми теорії та історії : монографія. Ужгород : СМТ «Інватор», 2002. 176 с.
2. *Дейниченко Н. П., Лиманчук Л. М.* «Промовисті» імена Нестайкових персонажів. *Філологічні науки: синхронічний та діахронічний аспекти.* Суми : СумДПУ, 2011. С. 77-86.
3. *Карпенко Ю. О.* Літературна ономастика : зб. статей. Одеса : Астропринт, 2008. 324 с.
4. *Марченко Т.* Специфіка творення онімного простору літературної казки для молодшого шкільного віку (на матеріалі повісті-казки «Незвичайні пригоди в лісовій школі». *Вісник Львівського університету.* Серія філологічна. 2012. Вип. 56 (1). С. 347-354.
5. *Недогубченко М. М.* Етнічна маркованість власних назв у творчості В. З. Нестайка (на матеріалі повісті «Чарівні окуляри»). *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету.* 2013. Вип. 9. С. 592-597.
6. *Нестайко В. З.* Дивовижні пригоди в лісовій школі: Загадковий Яшка. Сонячний зайчик і сонячний вовк. Харків : Школа, 2009. 128 с.
7. *Нестайко В. З.* Дивовижні пригоди в лісовій школі: Секрет Васі Кицина. Енелолік, Уфа і Жахоб'як. Харків : Школа, 2008. 128 с.
8. *Нестайко В. З.* Дивовижні пригоди в лісовій школі: Сонце серед ночі. Пригоди в Павутинії. Харків : Школа, 2009. 208 с.
9. *Нестайко В. З.* Дивовижні пригоди в лісовій школі: Таємний агент Порча і козак Морозенко. Таємниці лісею «Кондор». Харків : Школа, 2009. 128 с.
10. *Нестайко В. З.* Казкові пригоди Грайлика : повість-казка. Київ : Веселка, 1994. 222 с.
11. *Петренко О. Д.* Ономастика дитячих творів Роалда Дала : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Одеса, 2006. 19 с.

12. *Порпуліт О. О.* Християнські міфоніми у чарівних казках. *Записки з загальної лінгвістики*. Одеса : Астропринт, 2001. Вип. 3. С. 120-127.

13. *Романченко А. П.* Ономастичний простір літературної казки Всеволода Нестайка. *Записки з ономастики*. Одеса : Астропринт, 2011. Вип. 14. С. 161-171.

14. *Романченко А. П.* Міфоніми в літературній казці Всеволода Нестайка. *Записки з ономастики*. Одеса : Астропринт, 2012. Вип. 15. С. 132-135.

15. *Сеник Г. В.* Багатокомпонентні неофіційні іменування. *Записки з українського мовознавства*. Одеса : Астропринт, 2019. Вип. 26. Т. 1. С. 267-275.

16. *Сеник Г. В.* Особливості мовлення як джерело створення прізвиськ. *Записки з ономастики*. Одеса : Астропринт, 2000. Вип. 4. С. 30-36.

17. *Юлдашева Л. П.* Літературні оніми як засіб структурування художнього світу у творах для дітей та юнацтва. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологія. 2019. № 39. Т. 1. С. 89-92.

А. П. Романченко,

*Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова,
кафедра украинского языка;*

А. В. Сеник,

*Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова,
кафедра украинского языка*

ПЕРВИЧНЫЕ ОНИМЫ В СТРУКТУРЕ ИДИОСТИЛЯ ВСЕВОЛОДА НЕСТАЙКО

Статья посвящена изучению авторских онимов Всеволода Нестайко. На материале сказок «Удивительные приключения в лесной школе» и «Сказочные приключения Грайлика» установлена семантико-словообразовательная специфика и определены группы первичных онимов, их зависимость от жанра произведения, его проблематики, возрастных параметров читателей.

Ключевые слова: оним, мотивация, способ словообразования, сказка, Всеволод Нестайко.

A. P. Romanchenko,

*Odesa National I. I. Mechnikov University,
Department of the Ukrainian Language;*

A.V.Senyk,

*Odesa National I. I. Mechnikov University,
Department of the Ukrainian Language*

PRIMARY ONYMS IN THE STRUCTURE OF THE IDIOSTYLE OF VSEVOLOD NESTAİKO

The article is devoted to the study of the author's onyms of Vsevolod NESTAİKO. On the material of fairytales "Amazing Adventures in the Forest School" and "Fairytale

Adventures of Hrailyk" their semantic and word-forming specifics are established; groups of primary onyms, their dependence on the genre of the work, its problems and age parameters of readers are determined.

Key words: onym, motivation, word formation method, fairytale, Vsevolod Nestaiko.